بررسی عددی انتقال حرارت جابهجایی اجباری فروسیال در لوله تحت میدان مغناطیسی

هادی کارگر شریفآباد^{*} و محمد فلسفی گروه مهندسی مکانیک، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

(دریافت مقاله: ۱۳۹۲/۰۶/۰۸ – دریافت نسخه نهایی: ۱۳۹۳/۰۵/۰۱

چکیده – در این پژوهش بررسی عددی انتقال حرارت جابهجایی اجباری فروسیال در داخل یک لوله مسی مدور تحت یک میدان مغناطیسی متناوب انجام شده است. جریان از یک لوله تحت شار حرارتی یکنواخت و با رژیم آرام عبور میکند. شدت بخشیدن به انتقال ذرات و آشفتگی در لایه مرزی با استفاده از اثر میدان مغناطیسی بر روی نانوذرات بهمنظور افزایش انتقال حرارت بیشتر، هدف اصلی بوده است. رژیمهای همرفت پیچیده ناشی از فعل و انفعالات میان نانوذرات مغناطیسی تحت شرایط مختلف مورد مطالعه قرار گرفتند. فرآیند انتقال حرارت با غلطتها و پیچیده ناشی از فعل و انفعالات میان نانوذرات مغناطیسی تحت شرایط مختلف مورد مطالعه قرار گرفتند. فرآیند انتقال حرارت با غلطتها و حجمهای مختلف، تحت فرکانسهای مختلف میدان مغناطیسی بررسی شدهاند. ضریب انتقال حرارت جابهجایی آب مقطر و فروسیال محاسبه و تحت شرایط مختلف با یکدیگر مقایسه شدهاند. اثر میدان مغناطیسی بر ضریب انتقال حرارت جابهجایی در درصدهای حجمی و اعداد رینولدز مختلف مورد بررسی قرار گرفتند. افزایش فرکانس میدان مغناطیسی متاوب و کسر حجمی، به افزایش بهتر انتقال حرارت منجر شده میدان مغناطیسی در اعداد رینولدز کم میدان میناطیسی متاوب و کسر حجمی، به افزایش بهتر انتقال حرارت منجر شده است. دران مغناطیسی در اعداد رینولدز کم میدان میدان میناطیسی متناوب و کسر حجمی، به افزایش بهتر انتقال حرارت منجر شده است.

واژگان کلیدی: فروسیال، نانو ذرات، انتقال حرارت جابهجایی، میدان مغناطیسی متناوب.

Numerical Study of Ferrofluid Forced Convection Heat Transfer in Tube with Magnetic Field

H. Kargarsharifabad^{*} and M. Falsafi

Department of Mechanical Engineering, Semnan Branch, Islamic Azad University, Semnan, Iran

Abstract: This research study presents a numerical study on forced convection heat transfer of an aqueous ferrofluid passing through a circular copper tube in the presence of an alternating magnetic field. The flow passes through the tube under a uniform heat flux and laminar flow conditions. The primary objective was to intensify the particle migration and disturbance of the boundary layer by utilizing the magnetic field effect on the nanoparticles for more heat transfer enhancement. Complicated convection regimes caused by interactions between magnetic nanoparticles under various conditions were studied. The process of heat transfer was examined with different volume concentrations and under different frequencies of the applied magnetic field in detail. The convective heat transfer coefficient for distilled water and ferrofluid was measured and compared under various conditions. The results showed that applying an alternating magnetic field can enhance the convective heat transfer

* : مسئول مكاتبات، پست الكترونيكي: h.kargar@semnaniau.ac.ir

rate. The effects of magnetic field, volume concentration and Reynolds Number on the convective heat transfer coefficient were widely investigated, and the optimum conditions were obtained. Increasing the alternating magnetic field frequency and the volume fraction led to better heat transfer enhancement. The effect of the magnetic field in low Reynolds numbers was higher. The results showed that the modeling data were in a very good agreement with experimental data. The maximum error was around 10%.

Keywords: Ferrofluid, nanoparticles, convective heat transfer, alternating magnetic field.

فهرست علائم

۱- مقدمه

مطالعات پژوهشی در دو ده گذشته نشان داده است که مهندسی نانو و علم نانو، پتانسیل بسیار زیادی بهصورت پویا در تکامل تکنولوژی در قرن جدید دارد. پیشرفت های اخیر در میکرو و سیستم های نانوالکترومکانیکی (MEMS و NEMS)،

میکروسیال'، نانوسیال' و فروسیال' نشان دهنده اهمیت بالای این زمینه جدید علمی است. عوامل مختلف و پیچیدهای روند انتقال حرارت را کاهش میدهند. پایین بودن ضریب انتقال حرارت در بسیاری از زمینههای انتقال حرارت مانند سیستمهای کوچک، تبدیل به یک نگرانی قابل توجه شده است.

خوشبختانه، ظهور نانوسیال و فروسیال در زمینه انتقال حرارت یک راه حل عملی نسبتاً قابل توجه در حل مشکلات احتمالی پیشرو است [۱ و ۲].

فروسیالها مایعاتی حاوی نانو ذرات تک دامنه (مگنتیت، اکسید آهن، اکسید نیکل، آهـن و غیـره) بـا قطـر متوسـط ۱۵ نانومتر یا کمتر هستند. تعاملات بین میـدانهـای مغناطیسـی و مايعات (نيروهاي مغناطيسي و معـادلات هيـدروديناميكي⁶) در نتیجه فرو هیدرودینامیک^۲ است که افق جدیدی را در بسیاری از زمینه ها مانند مهندسی پزشکی و مهندسی مکانیک باز کرده است. از کاربردهای آن می توان به افزایش ضریب انتقال حرارت اشاره کرد. فروسیالها بهصورت مخلوط کلوئیدی از ذرات مغناطیسی سنتز شده در مایع مخصوص (معمولاً آب یا روغن) با ترکیب ۸۵٪ مایع مخصوص، ۱۰٪ سورفاکتانت و ۵ درصد ذرات مغناطیسی، تشکیل می شوند. ذرات پوشش داده شده با سورفاکتانت از جمله اسید اولئیک، هیدروکسید تترامتیل آمونیوم، اسیدسیتریک و لسیتین سویا سبب جلوگیری از تجمع ذرات می شوند و در اثر حرکت براونی، ذرات به طور معلق در مایع مخصوص باقی خواهند ماند و تهنشین نخواهنـد 🤇 شد [۳]. به طور کلی، مایعات خالص در مقایسه با حالتی که حاوی نانو ذرات فلزی باشند، رسانایی گرمایی پایینی دارنـد. اين واقعيت عمدتاً بهدليل بيشتر بودن هدايت حرارتمي فلمزات نسبت به مایعات است. چوی [۴] با تعلیق نانو ذرات فلـزی در آب توانست به افزایش هدایت حرارتی مایعات معمولی دست یابد. وانگ و همکاران [۵] با استفاده از Al₂O₃ و ذرات CuO پراکنده در آب، افزایش رسانایی گرمایی نانوسیال را مشاهده کردند. مین شنگ لیو و همکاران [۶] تحقیقاتی بر روی CNT (نانولوله کربنی) با سیالات پایه مختلف انجام دادند که نتایج حاکی از افزایش قابل توجه در رسانایی گرمایی بود. همچنین، آنها افزایش ۲۲/۴٪ در رسانایی گرمایی اتیلن گلیکول حاوی نانوذرات CuO مشاهده کردند و نشان دادند که در درصد حجمي كم، رسانايي گرمايي نانوسيالها تقريباً رابطه خطبي ب کسر حجمی دارد [۷]. تعداد زیادی از تحقیقات در مورد

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۴، شمارهٔ ۱، تابستان ۱۳۹۴ www.SID.ir

افزایش هدایت حرارتی نانوسیال و فروسیال با استفاده از روش سیم داغ وجود دارد. بسیاری از محققان نانوسیال های مختلف را با انواع مختلفی از ذرات مانند نانوذرات مس، نانوذرات طلا، نانولولههای کربنی [۸]، نانولولههای کربنی چند جداره، اکسیدمس، دیاکسیدسیلیکون و نقره [۹] با روش های گوناگون سنتز نمودهاند. عـلاوه بـر ايـن، تحقيقـاتي در زمينـهٔ هدایت حرارتی مایعات مغناطیسی و فروسیالها وجود دارد. لى و همكاران [١٠] اندازه گيرى ويسكوزيته و خاصيت هدايت حرارتی مایعات مغناطیسی را تحت میدان های مغناطیسی خارجی بررسی کردند و اثر درصد حجمی و سورفکتانت را بر روی خواص حرارتی مورد مطالعه قرار دادند. آنها به این نتيجه رسيدند كه با افزايش قدرت ميدان مغناطيسي، افزايش ويسكوزيته و هدايت حرارتي، بهوجود مي آيـد جـز در حـالتي که ذرات مغناطیسی اشباع شده باشند. گویلی و همکاران [۱۱] اندازهگیری رسانایی گرمایی را در زمان حالت اشباع فروسیال تحت نیروهای مختلف میدان مغناطیسی مورد مطالعه قرار دادند و به حداکثر افزایش ۲۰۰ درصدی در هدایت حرارتی رسیدند. علاوه بر این، تحقیقات متعدد تجربی و عددی در افزایش انتقال حرارت جابهجایی اجباری جریان، او ا آشفته با موضوعات مختلف مانند اثر نوع ذرات، غلظت ذرات و غیره وجود دارد که نتایج آنها منجر به افزایش قابل توجه در ضريب انتقال حرارت جابه جايي شده است. ژوان و لي [١٢] تحقیقاتی بر روی انتقال حرارت اجباری نانوسیال تحت شرایط جریان آشفته و اثرات غلظت حجمی و عدد رینولدز در افزایش انتقال حرارت جاب مجایی انجام دادهاند. یونگ و همکاران [۱۳] به بررسی انتقال حرارت اجباری نانوسیال Al₂O₃ در جریان آرام داخل یک میکرو کانال گرد پرداختند که نتایج، افزایش ۳۲٪ انتقال حرارت جابهجایی را نشان داد. انوپ و همکاران [۱۴] تحقیقاتی درباره اثر اندازه ذرات بر فرآیند انتقال حرارت اجباری در منطقه ورودی انجام دادند، آنها دریافتند که کاهش اندازه نانوذرات منجـر بـه افـزایش ضـریب انتقال حرارت جابه جایی می شود و این افزایش در منطقه

ورودی تأثیر بیشتری در مقایسه با منطقه کاملاً توسعه یافته داشته است. ون و دینگ [۱۵] با انجام آزمایش در مورد انتقال حرارت اجباری نانوسیال آب/Al₂O₃ به بهبود قابل توجه در انتقال حرارت دست یافتند. همچنین سایر محققین تحقیقات مشابه با نانوسیالهای گوناگون تحت شرایط جریان آرام انجام دادهاند و همه به اتفاق افزایش انتقال حرارت را مشاهده کردند [۱۶ و ۱۷]. ساندر و همکاران [۱۸] آزمایشی در مورد انتقال حرارت اجباری نانوسیال مغناطیسی تحت شرایط جریان آشفته با درصدهای حجمی مختلف انجام دادند و به این نتیجه رسیدند که ذرات مغناطیسی باعث افزایش ۳۱٪ در انتقال حرارت میشود.

مطالعات زیادی درباره فروسیال ها وجود دارد، اما انتقال حرارت فروسیالها به اندازه کافی مورد بررسی قرار نگرفته است. بررسی عددی در مورد انتقال حرارت فروسیال و عدد ناسلت در یک حفره دو بعدی توسط آشوری و همکاران [19] انجام شد و آنها یک رابطه عمومی برای عدد ناسلت معرفی کردند. جریان بین دو سطح موازی در معرض یک منبع خطی میدان دو قطبـی مغناطیسـی در زیـر آن، افـزایش 🤇 انتقال حرارت را نشان داد [۲۰]. بیولیو و اسموردین [۲۱] در یک کار تجربی انتقال حرارت فروسیال را در یک میدان مغناطیسی متناوب با توجه به فرکانس و قدرت میدان مغناطیسی خارجی و همچنین ضخامت لایه و درجه حرارت بررسی کردهاند. لی و ژوان [۲۲] تحقیقاتی در مورد تاثیر میدان های مغناطیسی یکنواخت و غیریکنواخت در انتقال حرارت جابهجایی فروسیال در اعـداد رینولـدز پایین انجـام دادند. آنها به این نتیجه رسیدند که میدان مغناطیسی می تواند فرآیند انتقال حرارت را شدیداً تحت تأثیر قرار دهد. ویژگیهای فروسیال مانند ویسکوزیته و هـدایت حرارتـی را می توان در معرض یک میدان مغناطیسی خارجی قـرار داد و ویژگی های رئولوژیکی^ آنها را با دقت کنترل کرد. همان گونه که ذکر شد، فروسیالها قابلیت بهبود انتقال حرارت را دارند، این خاصیت مورد توجه بسیاری از محققین بوده با این

وجود هنوز ماهيت انتقال حرارت اجباري فروسيال بهخوبي مشخص نشده است. انتقال حرارت جابه جایی تحت یک میدان مغناطیسی ثابت توسط لاجوردی و همکاران [۲۲] مورد بررسي قرار گرفته است. نتيجه اين تحقيق افزايش قابل ملاحظهای را در انتقال حرارت نشان میدهد اما تعداد این مطالعات اندک است. مطالعات تجربی در مورد انتقال حرارت اجباري فروسيال، تحت يـک ميـدان مغناطيسي متناوب انجام شده ولى اثرات فركـانس ميـدان مغناطيسـى و درصد حجمي فروسيال در انتقال حرارت جابهجايي اجباري فروسیال، هنوز نامشخص است و نیاز به مطالعه بیشتر دارد. رونـد انتقـال حـرارت فروسـيال تحـت يـک ميـدان مغناطیسی متناوب، بسیار پیچیدہ است. یک تحقیق عددی می تواند کمک شایانی به مطالعه این پدیده کند. هدف اصلی در اين تحقيق، مطالعه انتقال حرارت جابه جايي اجباري فروسیال تحت میدان مغناطیسی متناوب با فرکانس های مختلف بهصورت عددی و شناسایی عوامل مؤثر بر این رفتار پیچیده است. ضعف عمده روش آزمایشگاهی پـر هزینـه و زمان گیر بودن آن است در حالی که روش حل عددی این چنین نیست. همچنین روش حل دقیق در مـدل.هـایی بـا هندسه پیچیده و در اغلب مسائل غیرخطی، خصوصاً در مواردي كه درجه غيرخطي بودن معادلات بـالا باشـد، عـاجز است و تنها روش های عـددی در ایـن زمینـه کارگشاسـت؛ بنابراین در این مقاله از روش عددی در حل مسئله فوق استفاده شده است.

۲– تعريف مسئله

در این بررسی شرایط مسئله مانند شرایط کار تجربی انجام شده توسط قفرانی و همکاران [۲۳] در نظر گرفته شده است. جریان از طریق یک لوله مستقیم صاف با قطر داخلی ۹ میلیمتر و طول ۵۶ سانتی متر تحت شار حرارتی یکنواخت ۳۰kw/m² و فشار مطلق خروجی یک اتمسفر به صورت آرام عبور می کند. هندسه مورد نظر در شکل (۱) نشان داده شده است. نانوسیال

شکل ۱- جریان سیال داخل لوله تحت میدان مغناطیسی

ماکسول، معادلهٔ پیوستگی، معادلهی مومنتوم و معادله انرژی در قالب تخمین بوزینسک. معادلات ماکسول بهصورت ساده برای یک سیال غیرهادی^۹ و بدون جریان جابهجایی بـهصورت زیـر هستند:

$$\nabla \mathbf{B} = 0 \tag{1}$$

(Y)

$$\nabla \times \mathbf{H} = 0$$
 (Y)
 $\nabla \mathbf{H} = 0$ (T)
 $\nabla \mathbf{H} = \mathbf{H}_0 (\mathbf{M} + \mathbf{H})$ (T)
 $\nabla \mathbf{H} = \mathbf{H}_0 (\mathbf{M} + \mathbf{H})$ (T)
 $\nabla \mathbf{H} = \mathbf{H}_0 (\mathbf{M} + \mathbf{H})$ (T)
 $\nabla \mathbf{H} = 0$ (T)
 $\nabla \mathbf{H} = 0$ (T)
 $\nabla \mathbf{H} = \mathbf{H}_0$ (T)
 $\nabla \mathbf{H} = \nabla \mathbf{H} + \nabla \mathbf{X} = 0$

که در آن، ρ_0 چگالی، P فشار، **u** بردار سرعت، T دمای سیال، **S** تانسور تنش، **k** بردار واحد نیروی جاذبه و α ضریب انبساط حرارتی است. تانسور تنش را میتوان توسط معادله اساسی به نرخ تغییر شکل ارتباط داد. در حالت کلی داریم: شامل ذرات مغناطیسی Fe₃O₄ با قطر متوسط ۳۶ نانومتر در سیال پایه آب با سه درصد حجمی ۲٪، ۱٪ و ۶/۰٪ در نظر گرفته شده است. ابتدا تأثیر افزایش درصدهای حجمی مختلف نانو سیال بر ضریب انتقال حرارت جابجایی، در غیاب میدان مغناطیسی مورد بررسی قرار گرفته، سپس ضریب انتقال حرارت جابهجایی با اعمال میدان مغناطیسی متناوب باقدرت ۲۰/۰ تسلا در فرکانس های مختلف، درصدهای حجمی و رینولدزهای مختلف (۱۰۰۰>Re>همک، مورد بررسی قرار داده شده است. با توجه به شرایط مسئله، شرایط مرزی خاص در محاسبات برخورد موج الکترومغناطیس به صورت عمودی با مرز مسطح دی الکتریک در فصول مشترک بین لوله و فروسیال عبوری از داخل آن در نظر گرفته شده است. معادلات مربوط به آن، بر مسب امپدانس های داخلی محاسبه و معادلات بدون بعد برای ضرایب بازتاب و انتقال موج الکترومغناطیس به دست آمده و در نهایت کد نویسی گردیدهاند.

۳- معادلات حاکم
۳- معادلات حاکم بر جریان سیال مغناطیسی تحت اثر میدان مغناطیسی
میدان مغناطیسی
معادلات حاکم بر جریان سیال مغناطیسی تحت اثر جاذبه
بههمراه میدان مغناطیسی خارجی دیگر عبارتند از: معادلات

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۴، شمارهٔ ۱، تابستان ۱۳۹۴ www.SID.ir

3	J	
مشخصات	سيال پايه (آب)	نانو ذره (Fe ₃ O ₄)
C _p (j/kg k)	4114	۶۷.
$\rho \left(kg / m^3 \right)$	99V/1	۵۱۸۰
K(w/m k)	۰ <i>/۶</i> ۰۵	6
$\mu(kg/ms)$	৽/৽৽৽৻ঀ৸	
$\beta\!\left(k^{-1}\right)$	• / • • • ۲ ١	۱۳/۳×۱ ۰ ^{-۶}

مى آيد:

جدول ۱– خواص سیال پایه و نانوذره

$$k_{m} = k_{f} \left[\frac{2 + k_{pf} + 2\phi(k_{pf} - 1)}{2 + k_{pf} - \phi(k_{pf} - 1)} \right]$$
(17)

که در آن $\, \mathbf{k}_{\mathrm{pf}} \,$ از رابطه (۱۳) بهدست می آید:

$$k_{pf} = \frac{k_p}{k_f}$$
(17)

در روابط فوق، ¢ درصد حجمی نانو ذرات، اندیس m مربوط به خواص نانوسیال، اندیس f خواص سیال پایه و اندیس p نشاندهنده خواص نانوذرات است.

در شکل (۲)، موج برخورد کننده در جهت z+ حرکت میکند و سطح مرزی لوله ٥= z در نظر گرفته شده است. فازورهای شدت میدان الکتریکی (E) و مغناطیسی (H) برخوردکننده عبارتند از:

$$\mathbf{E}_{i}(z) = \mathbf{a}_{x} \mathbf{E}_{i^{0}} \mathbf{e}^{-\mathbf{j}\beta_{1}z} \tag{14}$$

$$\mathbf{H}_{i}(z) = a_{y} \frac{\mathbf{E}_{i^{o}}}{\eta_{1}} e^{-j\beta_{1}z}$$
(10)

(۶) $\mathbf{S} = \eta \mathbf{G}$ (۶) $\mathbf{S} = \nabla \mathbf{u} + (\nabla \mathbf{u})^{T}$ $\mathbf{S} = \nabla \mathbf{u} + (\nabla \mathbf{u})^{T}$ $\mathbf{S} = \nabla \mathbf{u} + (\nabla \mathbf{u})^{T}$ $\mathbf{G} = \nabla \mathbf{u} + (\nabla \mathbf{u})^{T}$ $\mathbf{G} = \nabla \mathbf{u} + (\nabla \mathbf{u})^{T}$ $\mathbf{u} = \mathbf{u}$ \mathbf{v} $\mathbf{u} = \mathbf{u}$ \mathbf{v} \mathbf{v}

$$\begin{aligned} \mathbf{Fe_{1}} - \mathbf{fe_{1}} \mathbf{d}_{1} \mathbf{d}_{2} \mathbf{d}_{2} \mathbf{d}_{3} \mathbf{d}_{1} \mathbf{d}_{2} \mathbf{d}_{2} \mathbf{d}_{1} \mathbf{d}_{2} \mathbf{d}_{2} \mathbf{d}_{1} \mathbf{d}_{2} \mathbf{d$$

ویسکوزیته دینامیکی فروسیال (µ_m) از رابطه (۱۱) محاسبه شده است:

$$\mu_{\rm m} = \mu_f \left(1 - \phi \right)^{-2.5} \tag{11}$$

ضريب هدايت حرارتي فروسيال (k_m) از رابطه (۱۲) بهدست

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۴، شمارهٔ ۱، تابستان ۱۳۹۴

www.SID.ir

$$E_r$$

 e_r
 e_r

شکل ۲- برخورد عمودی موج به مرز دی الکتریک لوله حاوی فروسیال

که **a** بردار واحد در جهت انتشار موج، β ثابت فاز و η
امپدانس ذاتی محیط است. قابل توجه است که z در محیط ۱
منفی است. به دلیل ناپیوستگی محیط در
$$o = z$$
، بخشی از موج
برخوردکننده به محیط ۱ بازتابیده و بخش دیگر به محیط ۲
منتقل می شود؛ بنابراین برای موج بازتاب داریم:
E_r (z)=a_xE_ro e^{jβ₁z} (19)

$$\mathbf{H}_{r}(z) = (-a_{z}) \times \frac{1}{\eta_{l}} \mathbf{E}_{r}(z) = -a_{y} \frac{E_{r^{o}}}{\eta_{l}} e^{j\beta_{l}z}$$
(1V)

و موج انتقال يافته برابر است با:

$$\mathbf{E}_{t}(z) = a_{x} E_{t^{0}} e^{-j\beta_{2}z}$$
(1A)

$$\mathbf{H}_{t}(z) = a_{z} \times \frac{1}{\eta_{2}} \mathbf{E}_{t}(z) = a_{y} \frac{E_{t^{o}}}{\eta_{2}} e^{-j\beta_{2}z}$$
(14)

که در آن $E_{(t^0)} = 0$ دامنه E_t در 0 = z = 0 و $g_2 = 0$ بهترتیب ثابت فاز و امپدانس ذاتی محیط ۲ هستند. تعیین دو اندازه نامعلوم $E_{r^0} = 0$ و $E_{(t^0)}$ به دو معادله نیاز دارد. این معادلات توسط شرایط مرزی فراهم شده بهوسیله میدانهای الکتریکی و مغناطیسی برآورده می شوند. در فصل مشترک دی الکتریک، معاطیسی برآورده می شوند. در فصل مشترک دی الکتریک، 0 = z، مؤلفه های مماسی (مؤلفه های x) شدت میدانهای الکتریکی و مغناطیسی باید پیوسته باشند؛ بنابراین داریم:

$$\frac{1}{\eta_1} \left(E_{i^o} - E_{r^o} \right) = \frac{E_{t^o}}{\eta_2}$$

با حل معادلات فوق خواهيم داشت:

$$\mathbf{E}_{\mathbf{r}^{o}} = \frac{\eta_{2} - \eta_{1}}{\eta_{2} + \eta_{1}} \mathbf{E}_{\mathbf{i}^{o}} \tag{YY}$$

$$E_{t^{o}} = \frac{2\eta_{2}}{\eta_{2} + \eta_{1}} E_{i^{o}}$$

$$(\Upsilon \Upsilon)$$

نسبتهای E_r / E_i و E_t / E_i را بهترتیب ضریب بازتاب^{۱۲} (Γ) و ضریب انتقال^{۱۳} (۲) مینامند. برحسب امپدانسهای داخلی داریم:

$$\Gamma = \frac{E_{r^{o}}}{E_{i^{o}}} = \frac{\eta_2 - \eta_1}{\eta_2 + \eta_1} \tag{14}$$

$$\tau = \frac{E_{t^0}}{E_{t^0}} = \frac{2\eta_2}{\eta_2 + \eta_1} \tag{Ya}$$

ضرایب بازتاب و انتقال توسط معادله زیر بهیکدیگر مرتبط میشوند:

$$1 + \Gamma = \tau \tag{(Y$)}$$

۳-۴ شبکه و بررسی حساسیت گرههای محاسباتی رسم مدل گرافیکی مسئله در نرمافزار گمبیت انجـام شـده و در شکل (۳) نشان داده شده است. جهت اطمینان از تعداد مناسب گرههای محاسباتی، باید تغییرات یک متغیر مسأله را با تعداد گرهها بررسی کرد. در این راستا با استفاده از منوی تطبیـق^{۱۴} در نرم افزار فلوئنت، تعداد گرههای محاسباتی افزایش و به طبع آن، تغییرات اندازه سرعت در خروجی لوله برای ۲٪ = ¢ و Re=۵۶۰ رصد شده است. نتایج مربوط به بررسی حساسیت گرههای محاسباتی در جدول ۲ ارائه شده است. براساس ایـن جـدول، از بـین تعـداد گـرههـای بررسـی شـده، شبکه پنجم با توجه به تعداد گرهها اندازه سرعت دقیقی را نسبت به سایر شبکهها محاسبه می کند. در جدول ۲ مشاهده می شود با وجود افزایش تعداد گرههای محاسباتی در شبکه پنجم نسبت به شبکه چهارم اندازهی سرعت تقریباً ثابت مانده است؛ بنابراین شبکه چهارم بهعنوان شبکه محاسباتی انتخاب شده است.

اندازه سرعت (m/s)	تعداد گرہ	تعداد سلول	شبكه
0/0/00 ¥Y/	7171	7000	شبکه اول
۰/۰۸۰۵۰۹۱	۳۰۶۵	۲۷۰۸	شبکه دوم
•/• \•\\$Y9	V ॰ ४٩	9774	شبكه سوم
•/•/\•KV	11080	1.709	شبکه چهارم
•/•A1•&Y•	17898	11011	شبكه پنجم

جدول ۲– بررسی استقلال از شبکه و نتایج حاصل از آن

۳-۵- حل مسئله

معادلات اساسی حاکم بر مسئله در روش ضمنی حجم محدود^{۵۱} بهصورت مرتبه دوم بالا دست^{۲۱} گسسته و به مجموعهای از معادلات جبری تبدیل شدهاند و با استفاده از روش تکراری الگوریتم سیمپل^{۱۷} حل تا همگرایی لازم حاصل گردید. از الگوریتم سیمپل در حل همزمان سرعت و فشار در جریان دائم و آرام دو بعدی استفاده شده است. شرایط مرزی خاص مسئله در محاسبات برخورد عمودی موج الکترومغناطیس با مرز مسطح دی الکتریک در فصول مشترک بین لوله و فروسیال عبوری از داخل آن در نظر گرفته شده است. حل معادلات مربوط به آن، بر حسب امپدانسهای داخلی محاسبه و معادلات بدون بعد برای ضرایب بازتاب و انتقال موج الکترومغناطیس به دست آمده و TOH ^{۸۱} نویسی شدهاند. برای دیگر متغیرهای مربوطه مانند میدان مغناطیسی خارجی، برای دیگر متغیرهای مربوطه مانند میدان مغناطیسی خارجی، برای دیگر متغیرهای مربوطه مانند میدان مغناطیسی خارجی،

نوشتن دستورات متنی TUI ^{۲۱} مدل MHD^{۲۲} در نرم افزار فلوئنت راهاندازی شده است. همچنین خواص فروسیال در درصدهای حجمی مختلف توسط فرمولهای ریاضی ارائه شده در بخش ۳–۱ محاسبه گردیدند.

۴ نتايج

انتقال حرارت جابه جایی در یک لوله دو بعدی و تحت تأثیر تغییرات میدان مغناطیسی به صورت عددی با استفاده از روش ضمنی حجم محدود مورد بررسی قرار گرفته است. ابتدا تأثیر افزایش درصدهای مختلف نانوسیال بر ضریب انتقال حرارت جابجایی، در غیاب میدان مغناطیسی در یکی از رژیمهای جریان مورد بررسی قرار گرفته که نتایج آن در شکل (۴) آمده است. مقایسه نتایج عددی و تجربی تغییرات ضریب انتقال حرارت بدون حضور میدان مغناطیسی در ۲٪ = ϕ و ۵۶۰=Re در شکل (۵)، نشان داده شده است. ضریب انتقال حرارت

فاصله محوری با درصد حجمی ۲٪ و Re=۵۶۰

سپس تحت یک میدان مغناطیسی متناوب با قدرت ۰۲ ۰/۰ تسلا در فرکانس های مختلف در درصدهای حجمی و رینول دزهای مختلف (۲۰۰۰> Re ≥ ۵۰)، مورد بررسی قرار گرفته است (شکل های (۷) و (۱۰). مقایسه نتایج عددی با نتایج تجربی در یک میدان مغناطیسی متناوب با فرکانس ۲۵ برای ۲٪ = ¢ و ۵۶۰ه (شکل ۱۱) و همچنین با فرکانس RH برای برای ۱٪ = ¢ و ۳۰۰ه (شکل (۱۱))، نشان میدهد هماهنگی تجربی انجام شده توسط قفرانی و همکاران [۲۳] وجود دارد و حداکثر خطای روش عددی انجام شده کمتر از ۱۰٪ بوده است.

۴–۱– افزایش انتقال حرارت بدون حضور میدان مغناطیسی در مرحله اول جریان آرام داخل لوله بدون حضور میدان مغناطیسی مدلسازی شده است. نتیجه به دست آمده از ضریب انتقال حرارت جابه جایی فروسیال با درصدهای حجمی ۶/۰٪، ۱٪ و ۲٪، در ۵۶۰–Re در شکل (۴) نمایش داده شده است.

شکل (۴) نشان میدهد که استفاده از فروسیال انتقال حرارت جابهجایی را در حد قابل توجهی بهبود میبخشد. علاوه بر این، میتوان از نتایج استنباط کرد که افزایش درصد حجمی به بهبود انتقال حرارت جابهجایی منجر میشود. مقایسهای بین نتایج عددی و تجربی در تغییرات ضریب انتقال حرارت جابهجایی فروسیال در امتداد فاصله محوری با ۲٪ = ¢ و ۵۹ه=ع، انجام شده که در شکل (۵) نشان داده شده است.

> روش های عددی در مهندسی، سال ۳۴، شمارهٔ ۱، تابستان ۱۳۹۴ www.SID.ir

۴–۲– افزایش انتقال حرارت با میدان مغناطیسی متناوب مورد در این مرحله قبل از آنکه میدان مغناطیسی متناوب مورد بررسی قرار داده شود، اثر میدان مغناطیسی ثابت بر روند انتقال حرارت در ۲٪ = ◊ و ۶۰۰هه Re بررسی شده است. از نتایج بهدست آمده در شکل (۶)، می توان استنباط کرد که استفاده از یک میدان مغناطیسی ثابت در فواصل محوری زیاد از ورودی لوله افزایش قابل توجهی را در انتقال حرارت نشان نمی دهد که احتمالاً دلیل این امر القا افت فشار ثابت است که مانع عبور جریان از طریق لوله می شود.

سپس میدان مغناطیسی متناوب با دو فرکانس مختلف و ماکزیمم قدرت میدان مغناطیسی ۲۰/۰ تسلا در سه درصد حجمی ۶/۰٪، ۱٪ و ۲٪ در اعداد رینولدز مختلف بهصورت عددی بررسی شده است. مدت زمان قطع و وصل میدان

مغناطیسی برابر و معکوس آن به عنوان فرکانس میدان است. شکل (۷) تغییرات ضریب انتقال حرارت جابه جایی را در حضور میدان مغناطیسی متناوب نشان می دهد. از نتایج به دست آمده می توان استنباط کرد که میدان مغناطیسی متناوب در ۲٪ = ϕ و ۸۰ه = R بر روند انتقال حرارت بسیار مؤثر است. در شکل (۸) کانتور میدان مغناطیسی متناوب در یک حالت نشان داده شده است. با مقایسه بین کانتورهای دما در ۲٪ = ϕ و ۸۰ه = R قبل از اعمال میدان مغناطیسی (شکل (۹)) و بعد از اعمال میدان مغناطیسی متناوب با فرکانس های مختلف (شکل های (۱۰) و (۱۱))، کاملاً مشهود است که با اعمال میدان مغناطیسی متناوب و افزایش فرکانس، کاهش دما در لوله تشدید شده است. با افزایش عدد رینولدز به ۲۶۰ه حاکمش ناگهانی در شده است. با افزایش عدد رینولدز به ۲۶۰ه حاکمش ناگهانی در

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۴، شمارهٔ ۱، تابستان ۱۳۹۴

شکل ۸- نمایش کانتور میدان مغناطیسی متناوب با قدرت ۲۰/۰ تسلا در فرکانس Hz ۵۰ Hz و ۹۰ Re=۸۰ و Re=۸۰

شکل ۱۱– کانتور دما در ۲٪ = 🖗 و Re=۸۰ تحت میدان مغناطیسی با فرکانس Hz ۵۰

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۴، شمارهٔ ۱، تابستان ۱۳۹۴

شکل ۱۲– تغییرات ضریب انتقال حرارت جابهجایی محلی با فرکانس میدان مغناطیسی در امتداد فاصله محوری ۶/۰٪ = 🖗 و Re=۲۶۰

شکل ۱۳- تغییرات ضریب انتقال حرارت جابهجایی محلی با فرکانس میدان مغناطیسی در امتداد فاصله محوری ۲٪ = ϕ و Re=۵۶۰

شکل ۱۴- تغییرات ضریب انتقال حرارت جابهجایی محلی با فرکانس میدان مغناطیسی در امتداد فاصله محوری ۱٪ = ϕ و Re=۹۳۰

مغناطیسی متناوب در کسرهای حجمی کمتر از ۰/۰٪ قابل توجه نیست. علاوه بر این، در فرکانس های بالای میدان مغناطیسی متناوب، انتقال حرارت جابه جایی افزایش بیشتری داشته است. همچناین تفاوت باین اثرات فرکانس های بالا و پایین در دیگر، در اعداد رینولدز بالا یعنی ۵۰۵٬ Re اثر میدان مغناطیسی متناوب افزایش می یابـد (شـکل هـای (۱۳) و (۱۴)). همچنـین، میدان مغناطیسـی متنـاوب در درصـد حجمـی بـالا تـأثیر قابـل ملاحظهای در مقایسه با درصد حجمی کم دارد و افزایش میدان

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۴، شمارهٔ ۱، تابستان ۱۳۹۴

شکل ۱۶– مقایسه بین نتایج عددی و تجربی برای تغییرات ضریب انتقال حرارت جابهجایی محلی تحت میدان مغناطیسی با فرکانس Hz ۵۰ Hz در امتداد فاصله محوری ۱٪ = ¢ و ۹۳۰

درصدهای حجمی کم کاهش یافته است. اثر میدان مغناطیسی متناوب در فواصل دورتر از ورودی با افزایش ضخامت لایه مرزی حرارتی، کاملاً مشهود است اما در امتداد جهت محوری با افزایش عدد رینولدز در ۲٪ = ¢، میدان مغناطیسی متناوب بهصورت نسبتاً ثابت انتقال حرارت را افزایش داده است. شکلهای (۷)، (۱۳) و (۱۴) اثر میدان مغناطیسی متناوب، در درصد حجمی و عدد رینولدز مختلف را بر روند ضریب انتقال حرارت محلی در امتداد فاصله محوری نشان میده است، همان گونه که در شکلهای (۱۲) و (۱۴) نشان داده شده است،

روش های عددی در مهندسی، سال ۳۴، شمارهٔ ۱، تابستان ۱۳۹۴ www.SID.ir

مغناطیسی متناوب، تغییر قابل ملاحظهای مشاهده نمی شود. در ۹/۰٪ = ۵، میدان مغناطیسی متناوب نسبت به درصدهای حجمی بالا تأثیر کمتری داشته است. همچنین در این بخش مقایسه بین نتایج عددی و تجربی در تغییرات ضریب انتقال حرارت جابه جایی محلی تحت میدان مغناطیسی با فرکانس ملک در امتداد فاصله محوری برای ۲٪ = ۵ و ۹۶۰ها و با فرکانسHz در شکل های (۱۵) و (۱۶) نشان داده شده است.

۴–۳– بحث در مورد مکانیزم افزایش انتقال حرارت

مایعات دارای ضریب هدایت حرارتی کمی هستند اما تعلیق نانوذرات فلزى با ضريب هدايت حرارتي بالاتر در مايعات، باعث افزایش ضریب هدایت حرارتی نانوسیال می شود. این اثـر هنگامی که ترکیب مایع و نانوذره تحت یک میـدان مغناطیسـی قرار می گیرند، افزایش می یابد [۱۰ و ۱۱]. برخی از مکانیسمها، مانند انتقال ذره، گرادیان ویسکوزیته، حرکت براونی و آشفتگی در لایـه مـرزی حرارتـی، دلایـل افـزایش انتقـال حـرارت در فروسيالها هستند [١٨–١٢]. ميدان مغناطيسي خـارجي باعـث می شود تا ذرات مغناطیسی بهسمت جداره جذب شده و رونـد انتقال ذرات افزایش یابد. با جـذب ذرات مغناطیسی در لایه مرزی حرارتی، لایه مرزی آرام، مغشوش می شود که بهعنوان یک نتیجه، دلیل احتمالی افنزایش انتقال حرارت در حضور میدان مغناطیسی متناوب، آشفتگی لایے مرزی حرارتی است. میدان مغناطیسی در اعداد رینولدز پایین مؤثرتر است، زیـرا ذرات مغناطیسی شانس بیشتری برای انتقال و آشفتگی در لایه مرزی حرارتی در سرعتهای پایین را دارند. هنگامی که سرعت جریان افزایش می یابد، روند جذب ذرات سخت تر خواهد شد، اما این ذرات شتاب بیشتری برای برهم زدن لایه مرزی حرارتی بهدست می آورند. بدیهی است حتی در اعداد رینولدز بالا، اگر قدرت ميدان مغناطيسي را افزايش دهيم، افزايش انتقال حرارت شدت می یابد. علاوه بر این، افزایش در درصدهای حجمی در حضور یک میدان مغناطیسی متناوب، سبب افزایش انتقال حرارت خواهد

شد؛ زیرا مکانیزم جذب ذرات به سمت دیواره تشدید می شود و همچنین افزایش فرکانس سبب آشفتگی بیشتر لایه مرزی حرارتی و در نتیجه افزایش انتقال حرارت می شود. به عنوان یک نتیجه، می توان گفت افزایش قدرت میدان مغناطیسی و بالا بردن فرکانس میدان و همچنین استفاده از درصدهای حجمی بالاتر به شرط آنکه تعلیق نانو ذرات در سیال پایه حفظ شود سبب افزایش انتقال حرارت قابل توجهی می شود.

۵- نتیجه گیری

با توجه به مطالعهٔ انجام شده، نتایج زیر بهدست آمدند: ۱) در غیاب یک میدان مغناطیسی، استفاده از فروسیال منجر به افزایش انتقال حرارت جابه جایی در امتداد لول ه تحت شار حرارتی ثابت می شود. ۲) درصدهای حجمی بالاتر باعث افزایش ضریب انتقال حرارت جابه جایی شده که این نشان دهنده قابلیت بهبود انتقال حرارت توسط فروسیال ها است و این قابلیت با درصد حجمی

واژەنامە

1. microfluid

- 2. nanofluid
- 3. ferrofluid
- 4. magnetite
- 5. hydrodynamic
- 6. ferro hydrodynamics (FHD)
- 7. Surfactant (surface active agent)
- 8. rheological

- 9. non-conducting
- 10. magnetization
- 11. magnetoconvection
- 12. reflection coefficient
- 13. transmission coefficient
- 14. adapt

نانو ذرات رابطه مستقيم دارد.

حرارت جابهجایی دارد.

۳) استفاده از میدان مغناطیسی ثابت، در یک عدد رینولدز

مشابه و فاصله محوري ثابت از ورودي، تأثير انـدكي در انتقـال

۲) اعمال یک میدان مغناطیسی متناوب باعث افزایش ضریب

انتقال حرارت جابه جایی شده که این افزایش در فرکانس های بالا، مؤثر تر است، با این وجود تفاوت بین فرکانس های بالا و

۵) اثر میدان مغناطیسی متناوب در غلظت های حجمے بالا

۲٪–۱۰٪ = 🖗 بیشتر است، و اثر میدان مغناطیسی در غلظت های

۶) هماهنگی خوبی بین نتایج بهدست آمده از بررسی عـددی و دادههای تجربی انجـام شـده وجـود دارد و حـداکثر خطـای

یایین در اعداد رینولدز بالا کاهش می یابد.

حجمي كم ۶/۰٪ = ¢، قابل توجه نيست.

روش عددی انجام شده کمتر از ۱۰٪ بوده است.

15. semi-implicit finite volume method

16. second order uowind

- 17. SIMPLE
- 18. user-defined functions
- 19. user-defined memory
- 20. graphical user interface
- 21. text user interface
- 22. magneto hydrodynamics

مراجع

- 1. Zhang, M., and Zhuomin, M., *Nano/Microscale Heat Transfer*, McGraw-Hill, New York, 2007.
- Das, S. K., Choi, S.U., Pradeep, W., and Yu, T., Nanofluids: Science and Technology, John Wiley & Sons, New Jersey, 2007.
- Rosensweig, R. E., *Ferrohydrodynamics*, Dover, New York, 1997.
- Choi, S. U. S., "Enhancing Thermal Conductivity of Fluids with Nanoparticles Developments and Applications of Non-Newtonian Flows", *FED*-231/MD 66, ASME, New York, pp. 99–103, 1995.
- 5. Wang, X., Xianfan, X., and Choi, S. U. S., "Thermal Conductivity of Nanoparticle–Fluid Mixture", Journal of Thermophysics and Heat Transfer,

Vol.13, pp. 474-480, 1999.

- Liu, M. S., Ching-Cheng Lin, M., Huang, I. T., and Wang, C. C., "Enhancement of Thermal Conductivity with Carbon Nanotube for Nanofluids", *International Communications in Heat and Mass Transfer*, Vol. 32, pp.1202-1210, 2005.
- Liu, M. S., Lin, M. C. C., Huang, I. T., and Wang, C. C., "Enhancement of Thermal Conductivity with CuO for Nanofluids", *Chemical Engineering & Technology*, Vol. 29, pp. 72-77, 2006.
- Jana, S., Salehi-Khojin, A., and Zhong W.H., "Enhancement of Fluid Thermal Conductivity by the Addition of Single and Hybrid Nano-Additives", *Thermochimica Acta*, Vol. 462, pp. 45-

55, 2007.

- 9. Hwang, Y., Park, H.S., Lee, J.K., and Jung, W.H., "Thermal Conductivity and Lubrication Characteristics of Nanofluids", *Current Applied Physics*, Vol. 1, pp. 67-71, 2006.
- Li, Q., Xuan, Y., and Wang, J., "Experimental Investigations on Transport Properties of Magnetic Fxluids", *Experimental Thermal and Fluid Science*, Vol. 30, pp. 109-116, 2005.
- Gavili, A., Zabihi, F., Isfahani, T.D., and Sabbaghzadeh, J., "The Thermal Conductivity of Water Base Ferrofluids under Magnetic Field", *Experimental Thermal and Fluid Science*, Vol. 41, pp. 94-98, 2012.
- Xuan, Y., and Li, Q., "Investigation on Convective Heat Transfer and Flow Features of Nanofluids", *Journal of Heat Transfer*, Vol. 125, pp. 151-155, 2003.
- Jung, J.Y., Oh, H.S., and Kwak, H.Y., "Forced Convective Heat Transfer of Nanofluids in Microchannels", *International Journal of Heat and Mass Transfer*, Vol. 52, pp. 466-472, 2009.
- 14. Anoop, K.B., Sundararajan, T., and Das, S.K., "Effect of Particle Size on the Convective Heat Transfer in Nanofluid in the Developing Region", *International Journal of Heat and Mass Transfer*, Vol. 52, pp. 2189-2195, 2009.
- 15. Wen, D., and Ding, Y., "Experimental Investigation into Convective Heat Transfer of Nanofluids at the Entrance Region under Laminar Flow Conditions", *International Journal of Heat and Mass Transfer*, Vol. 47, pp. 5181-5188, 2004.
- 16. ZeinaliHeris, S., Etemad, S.G., and Esfahany, M.N., "Experimental Investigation of Oxide Nanofluids Laminar Flow Convective Heat Transfer", *International Communications in Heat and Mass Transfer*, Vol. 33, pp. 529-535, 2006.
- 17. Tahir S., and Mital, M., "Numerical Investigation of Laminar Nanofluid Developing Flow and Heat Transfer in a Circular Channel", *Applied Thermal Engineering*, Vol. 39, pp. 8-14, 2012.
- SyamSundar, L., Naik, M.T., Sharma, K.V., Singh, M.K., and Siva Reddy, T.C., "Experimental

Investigation of Forced Convection Heat Transfer and Friction Factor in a Tube with Fe3O4 Magnetic Nanofluid", *Experimental Thermal and Fluid Science*, Vol. 37, pp. 65-71, 2012.

- Ashouri, M., Ebrahimi, B., Shafii, M.B., Saidi, M.H., and Saidi, M.S., "Correlation for Nusselt Number in Pure Magnetic Convection Ferrofluid Flow in a Square Cavity by a Numerical Investigation", *Journal of Magnetism and Magnetic Materials*, Vol. 322, pp. 3607-3613, 2010.
- 20. Ganguly, R., Sen, S., and Puri, I.K., "Heat Transfer Augmentation Using a Magnetic Fluid under the Influence of a Line Dipole", *Journal of Magnetism and Magnetic Materials*, Vol. 271, pp. 63-73, 2004.
- 21. Belyaev, A., and Smorodin, B., "Convection of a Ferrofluid in an Alternating Magnetic Field", *Journal of Applied Mechanics and Technical Physics*, Vol. 50, pp. 558-565, 2009.
- 22. Li, Q., and Xuan, Y., "Experimental Investigation on Heat Transfer Characteristics of Magnetic Fluid Flow around a Fine Wire under the Influence of an External Magnetic Field", *Experimental Thermal and Fluid Science*, Vol. 33, pp. 591-596, 2009.
- 23. Ghofrani, A., Dibaei, M.H., Hakim Sima, A., and Shafii, M.B., "Experimental Investigation on Laminar Forced Convection Heat Transfer of Ferrofluids under an Alternating Magnetic Field", *International Journal of Experimental Heat Transfer*, Vol. 49, pp. 193-200, 2013.
- 24. Ho, C.J., Chen, M.W., and Li, Z.W., "Numerical Simulation of Natural Convection of Nanofluid in a Square Enclosure: Effects Due to Uncertainties of Viscosity and Thermal Conductivity", *International Journal of Heat and Mass Transfer*, Vol. 51, pp. 4506-4516, 2008.
- 25. Syam Sundar, L., and Naik, M. T., "Experimental Investigation of Forced Convection Heat Transfer and Friction Factor in a Tube with Fe3O4 Magnetic Nanofluid", *Experimental Thermal and Fluid Science*, Vol. 37, pp. 65-71, 2012.
- 26. Cheng, D. K., *Field and Wave Electromagnetics*, Addison-Wesley Publishing Company, 1917.